

Zastosowania pochodnej

1 Zastosowanie pochodnej do wyznaczania stycznej do wykresu funkcji

Zad.1. Napisać równania stycznych do wykresów podanych funkcji f w punktach o danych odciętych x_0 .

(1) $f(x) = \frac{1}{2}x^4 + 2x$, $x_0 = -1$

(7) $f(x) = \frac{1}{\sin \frac{x}{2}}$, $x_0 = \frac{\pi}{2}$

(2) $f(x) = \frac{2x}{x-3}$, $x_0 = 2$

(8) $f(x) = \operatorname{tg}^2 x$, $x_0 = \frac{\pi}{3}$

(3) $f(x) = \frac{x^3+1}{x^3}$, $x_0 = -1$

(9) $f(x) = \arcsin \frac{x^2}{2}$, $x_0 = 1$

(4) $f(x) = \frac{2x^2-x+1}{x-1}$, $x_0 = -1$

(5) $f(x) = \sqrt{3x+2}$, $x_0 = 1$

(10) $f(x) = 2^{x^3}$, $x_0 = 0$

(6) $f(x) = \sqrt{3x^2+1}$, $x_0 = -1$

(11) $f(x) = 3^{\sin x}$, $x_0 = \frac{\pi}{6}$

Zad.2. Napisać równanie stycznej (o ile taka istnieje) do wykresu funkcji f o wzorze $f(x) = \frac{x^2}{2} + \ln x$, która:

(1) jest równoległa do prostej $y = 2x + 5$,

(2) jest równoległa do prostej $y = -2x - 1$,

(3) jest prostopadła do prostej $y = \frac{1}{3}x + 2$,

(4) jest prostopadła do prostej $y = -\frac{1}{4}x - 9$.

Zad.3. Napisać równanie stycznej (o ile taka istnieje) do wykresu funkcji f o wzorze $f(x) = 2 \cos x + 1$, która:

(1) jest równoległa do osi OX ,

(2) jest równoległa do prostej o równaniu $y = \sqrt{3}x + 1$,

(3) jest prostopadła do prostej $y = \frac{1}{2}x - 6$,

jeśli wiadomo, że odcięta punktu styczności znajduje się w przedziale $\langle -\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2} \rangle$.

Zad.4. Napisać równanie stycznej (o ile taka istnieje) do wykresu funkcji f o wzorze $f(x) = x \ln x - 2x$, która:

- (1) jest równoległa do prostej o równaniu $y = 21$,
- (2) jest równoległa do prostej o równaniu $y = 2x - e^3$,
- (3) jest prostopadła do prostej o równaniu $y = x + 3$.

Zad.5. Napisać równanie stycznej do krzywej $y = \arcsin \frac{x-2}{3}$, w punkcie przecięcia tej krzywej z osią OX .

Zad.6. Napisać równanie stycznej do funkcji f o wzorze $f(x) = e^{x^2-1}$ w punktach przecięcia tej krzywej z prostą $y = e^3$.

Zad.7. W jakim punkcie styczna do wykresu funkcji zadanej wzorem $f(x) = x^2 + 1$:

- (1) jest równoległa do osi OX ,
- (2) tworzy z dodatnim kierunkiem osi OX kąt $\frac{\pi}{3}$?

Zad.8. W jakim punkcie styczna do wykresu funkcji f o wzorze $f(x) = \sqrt{x^2 + 2x + 4}$ jest prostopadła do prostej o równaniu $y - 2x + 1 = 0$? Napisać równanie tej stycznej.

Zad.9. Napisać równanie normalnej do wykresu funkcji f w punkcie o podanej odciętej x_0 .

(1) $f(x) = \ln(e^x + 1), \quad x_0 = 0$	(3) $f(x) = 2^{\frac{1}{x}}, \quad x_0 = 1$
(2) $f(x) = \cos(\frac{\pi}{2}(x^2 - 6)), \quad x_0 = 3$	(4) $f(x) = \arctg(\ln x), \quad x_0 = 1$

Zad.10. Napisać równanie normalnej do wykresu funkcji $f, f(x) = \ln(x + 1)$, która:

- (1) jest równoległa do prostej $y = -5x + 101$,
- (2) jest równoległa do prostej $y = 2x + 7$,
- (3) jest prostopadła do prostej $y = \frac{1}{2}x + \pi$,
- (4) jest równoległa do osi OX .

Zad.11. Wyznaczyć równanie stycznej i normalnej do krzywej zadanej parametrycznie dla podanej wartości parametru t .

$$(1) \begin{cases} x(t) = e^{2t} + 1 \\ y(t) = e^{2t} - 1 \end{cases} \quad t = 0$$

$$(3) \begin{cases} x(t) = 2^{t^2+2} \\ y(t) = 2^{t^2-2t} \end{cases} \quad t = 1$$

$$(2) \begin{cases} x(t) = \frac{1}{\cos t} \\ y(t) = \frac{1}{\sin t} \end{cases} \quad t = \frac{\pi}{6}$$

$$(4) \begin{cases} x(t) = \ln(t^4 - t^2 + 1) \\ y(t) = \ln(t^6 - t^3 + 1) \end{cases} \quad t = 1$$

Zad.12. Wyznaczyć równanie stycznej do krzywej $\begin{cases} x(t) = t - t^2 \\ y(t) = 1 + t^2 \end{cases}$, która jest równoległa do prostej $y = x + 5$.

Zad.13. Wyznaczyć równanie normalnej do krzywej $\begin{cases} x(t) = \ln(t^2 + 1) \\ y(t) = \ln(t^4 + 1) \end{cases}$, która jest równoległa do prostej $y + \frac{1}{2}x = \pi$.

Zad.14. Wyznaczyć punkt na krzywej $\begin{cases} x(t) = 3 + 2t + t^2 \\ y(t) = \arcsin t - \sqrt{1 - t^2} \end{cases}$, w którym styczna jest prostopadła do prostej $2x + y + 6 = 0$.

Zad.15. Znaleźć punkt na krzywej $\begin{cases} x(t) = \operatorname{arctg} \sqrt{t} \\ y(t) = \ln(t + 1) \end{cases}$, w którym normalna jest prostopadła do prostej $2\sqrt{3}x - y - \sqrt{3} = 0$.

Zad.16. Znaleźć punkt na krzywej $\begin{cases} x(t) = \ln \frac{e^t}{1-t} \\ y(t) = 2t^3 - 9t^2 + 12t + 1 \end{cases}$, w którym styczna jest prostopadła do prostej $x + 6y - 1 = 0$.

Zad.17. Znaleźć punkt na krzywej $\begin{cases} x(t) = \arcsin t + \sqrt{1 - t^2} \\ y(t) = 1 + 2t - t^2 \end{cases}$, w którym normalna jest prostopadła do prostej $y - 2x + 3 = 0$.

Zadania dodatkowe

Zad.1. Dla jakich wartości zmiennej niezależnej styczne do wykresów f , g , $f(x) = x^3$, $g(x) = x^2 + x + 4$ są równoległe?

Zad.2. Obliczyć pole trójkąta ograniczonego osiami układu współrzędnych i styczną do paraboli $y = -x^2 + 4$ w punkcie $(1, 3)$.

Zad.3. Punkt $P(1, 1)$ należy do wykresu funkcji f zadanej wzorem $f(x) = \frac{x^2+ax+b}{x+1}$. Styczna poprowadzona do wykresu f w punkcie P jest prostopadła do prostej o równaniu $2x + y - 3 = 0$. Wyznaczyć a i b .

Zad.4. Dla jakiej wartości parametru $p \in \mathbb{R}$ styczna do wykresu funkcji f , $f(x) = \ln(x^4 + 1) + p$ w punkcie o odciętej równej 1, ogranicza wraz z osiami układu współrzędnych trójkąt o polu 1?

2 Badanie przebiegu zmienności funkcji

Zad.1. Wyznaczyć przedziały monotoniczności i ekstrema podanych funkcji.

(1) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - 2\frac{1}{2}x^2 + 4x$	(18) $f(x) = e^{x^3 - \frac{3}{2}x^2 - 18x}$
(2) $f(x) = \frac{1}{2}x^4 - 4x^2 + \frac{1}{6}$	(19) $f(x) = x^2e^{-x^2}$
(3) $f(x) = 3x^4 - 4x^3 - 30x^2 - 36x$	(20) $f(x) = \frac{\ln x + 1}{\ln x}$
(4) $f(x) = x^3 - 2x^2 + x$	(21) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - 2x^2 + 6x - 6 \ln(x + 1)$
(5) $f(x) = 2x^3 + 3x^2 - 12x - 6$	(22) $f(x) = x^2 - \ln x$
(6) $f(x) = 5x - x^5 + 2$	(23) $f(x) = x - \ln(x^2 + 1)$
(7) $f(x) = \frac{x^2 - 8}{x + 2}$	(24) $f(x) = (x^2 - 6)e^{2x}$
(8) $f(x) = \frac{x + 3}{x^2}$	(25) $f(x) = 3x^2e^{-x^2}$
(9) $f(x) = \frac{4x^2 + 7x - 2}{x + 2}$	(26) $f(x) = x \ln^3 x$
(10) $f(x) = \frac{1 - 2x}{(x - 3)^2}$	(27) $f(x) = \frac{x^2}{\ln x}$
(11) $f(x) = \frac{x^2 + x + 7}{x + 1} - 6 \ln(x + 1)$	(28) $f(x) = 2x + 6 \operatorname{arctg} x$
(12) $f(x) = x - \sqrt{x}$	(29) $f(x) = 2x + \arccos x$
(13) $f(x) = 2x \ln x$	(30) $f(x) = \frac{x}{\ln x}$
(14) $f(x) = -x^2 \ln x$	(31) $f(x) = x^2 - \ln x^2$
(15) $f(x) = \ln^2 x$	(32) $f(x) = 2 \ln(e^x + 1) - x$
(16) $f(x) = -3x + \ln x$	(33) $f(x) = \sqrt{e^{2x} + e^{-x}}$
(17) $f(x) = \operatorname{arctg} \sqrt{x} + \sqrt{x}$	

Zad.2. Wyznaczyć przedziały wypukłości i wklęsłości funkcji oraz punkty przegięcia.

(1) $f(x) = 2 \ln x - 3x$	(12) $f(x) = \frac{2x^3}{x+2}$
(2) $f(x) = x^2 + 3 \ln x$	(13) $f(x) = xe^{-3x}$
(3) $f(x) = xe^{-2x}$	(14) $f(x) = x^3(1 - \ln x)$
(4) $f(x) = (x+2)e^{\frac{1}{x+2}}$	(15) $f(x) = x^3 - 4x - 3$
(5) $f(x) = -\frac{x^2}{x+1}$	(16) $f(x) = x^4 - 4x^3 + 6x^2 - 1$
(6) $f(x) = \operatorname{arctg} x^2$	(17) $f(x) = \frac{1}{2}x^2 + \frac{1}{2x}$
(7) $f(x) = \sqrt{1-x^2} + \arccos x$	(18) $f(x) = 1 - \ln(x^2 - 9)$
(8) $f(x) = \frac{1}{2}x^4 - 3x^3 + 6x^2 - 4x + 3$	(19) $f(x) = e^{4x} - e^{-3x}$
(9) $f(x) = \frac{1}{3}x^4 - \frac{1}{2}x^2 + x - 5$	(20) $f(x) = \frac{1}{7x^6} - \frac{1}{12x^8} + \frac{1}{12}$
(10) $f(x) = \frac{x^2}{x+2}$	(21) $f(x) = x \ln^3 x$
(11) $f(x) = \frac{x+1}{x^3}$	(22) $f(x) = \frac{\ln x}{x}$

Zad.3. Wyznaczyć przedziały, w których dana funkcja jest jednocześnie malejąca i wypukła.

- (1) $f(x) = xe^{-2x}$ (2) $f(x) = x - \sin x$ (3) $f(x) = x \ln^3 x$

Zad.4. Wyznaczyć przedziały, w których dana funkcja jest jednocześnie rosnąca i wklęsła.

- (1) $f(x) = \frac{e^x}{x}$ (2) $f(x) = -(x-1)^2 \ln(x-3)$ (3) $f(x) = (x-3)e^{\frac{1}{3-x}}$
1)

Zad.5. Wyznaczyć przedziały, w których dana funkcja jest rosnąca i przyjmuje wartości ujemne.

- (1) $f(x) = x^3 - 3x + 2$ (2) $f(x) = \frac{x^2+x}{x-1}$ (3) $f(x) = (2x^2 - 1)e^x$

Zad.6. Wyznaczyć przedziały, w których dana funkcja jest wypukła i przyjmuje wartości dodatnie.

- (1) $f(x) = \sqrt{x^2 + 1} - 2$ (2) $f(x) = (x-1)e^x$ (3) $f(x) = x^3 e^{\frac{1}{x}}$

Zad.7. Sprawdzić czy podane funkcje osiągają w podanych przedziałach wartość największą lub najmniejszą. Jeśli tak, podać ile wynoszą te wartości oraz w jakich punktach są osiągane.

(1) $f(x) = \ln(x^2 + 1), \quad \langle -2, 3 \rangle$	(4) $f(x) = \frac{1}{\ln x + 1}, \quad (0, \frac{1}{e})$
(2) $f(x) = xe^{x^2}, \quad \langle 0, 1 \rangle$	(5) $f(x) = \frac{1}{\ln x + 1}, \quad (\frac{1}{e}, e)$
(3) $f(x) = \frac{1}{\ln x + 1}, \quad \langle e, 2e \rangle$	(6) $f(x) = \frac{1}{\ln x + 1}, \quad \langle \frac{1}{2e}, 2e \rangle$

Zadania dodatkowe

Zad.1. Dla jakiej wartości parametru p funkcja f jest rosnąca w całej dziedzinie?

- (1) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 + \frac{3}{2}x^2 + px + 1,$ (2) $f(x) = x^3 - (p + 2)x - 10.$

Zad.2. Dla jakiej wartości parametru p funkcja f ma w punkcie x_0 ekstremum? Określić rodzaj tego ekstremum.

- (1) $f(x) = px^3 - x^2 + x + 3, \quad x_0 = -1$ (2) $f(x) = \frac{1}{3}x^3 - px^2 + 5x - 3, \quad x_0 = 1.$

Zad.3. Funkcja $f(x) = \frac{ax+b}{(x-1)(x-4)}$ dla $x = 2$ osiąga ekstremum równe -1. Wyznaczyć a oraz b i rozstrzygnąć czy jest to maksimum czy minimum.

Zad.4. Wyznaczyć ekstrema lokalne funkcji $f(x) = x^{\alpha x}$, gdzie $\alpha \in \mathbb{R}_+$.

Zad.5. Naskicować wykres funkcji f . Z wykresu odczytać punkty, w których funkcja osiąga ekstrema. Czy istnieje pochodna funkcji w tych punktach?

- (1) $f(x) = |x - 2| - 3$ (2) $f(x) = |x^2 - 4|$ (3) $f(x) = |\sin x|$

Zad.6. Zbadać przebieg zmienności funkcji i naskicować jej wykres.

(1) $f(x) = x^4 - 2x^2 - 8$	(4) $f(x) = \frac{x^2 - 2x + 1}{x}$	(7) $f(x) = 2e^x + e^{-x}$
(2) $f(x) = \frac{x}{x^2 + 1}$	(5) $f(x) = \frac{1}{\cos x}$	(8) $f(x) = xe^{-2x}$
(3) $f(x) = x + \frac{1}{x}$	(6) $f(x) = 2x - \arctg x$	(9) $f(x) = 4 \ln x - \ln^2 x$

Zad.7. Który z prostokątów o obwodzie równym $2p$ ma największe pole?

Zad.8. Który z prostokątów o ustalonym polu S ma najmniejszy obwód?

Zad.9. Jakie wymiary powinna mieć puszka w kształcie walca, mająca całkowitą powierzchnię $150\pi\text{cm}^2$, aby jej objętość była największa?

Zad.10. W półkole o promieniu R wpisano prostokąt o największym polu. Wyznaczyć jego wymiary.

3 Różniczka funkcji jednej zmiennej

Zad.1. Korzystając z różniczki wyznaczyć przybliżoną wartość wyrażenia.

- (1) $\sqrt{2,01^4 + 9}$
- (2) $(0,98^2 + 2)^3$
- (3) $\frac{4 \cdot 2,03 + 1}{2,03^2 - 2}$
- (4) $\ln(1 + \ln 1,01)$
- (5) $0,99 \cdot \cos(0,99\pi)$

4 Reguła de l'Hospitala

Zad.1. Obliczyć poniższe granice.

(1) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 1}{\ln x}$	(12) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \sqrt[3]{x} \ln x$	(23) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin 5x}{\arcsin 15x}$
(2) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\ln x}{x - 1}$	(13) $\lim_{x \rightarrow \infty} x^3 e^{-x^2}$	(24) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{3x}{\arcsin 4x}$
(3) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\ln x}{e^{x-1} - 1}$	(14) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x - \sin x}{x - \operatorname{tg} x}$	(25) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - x \cos x}{x^3}$
(4) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln \cos^2 x}{\sin^2 x}$	(15) $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{e^{\frac{1}{x}} - 1}{\operatorname{arctg} x - \pi}$	(26) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - x \cos x}{x^2}$
(5) $\lim_{x \rightarrow 0^+} e^{\frac{1}{x}} \operatorname{tg} x$	(16) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x - \operatorname{arctg} x}{x^3}$	(27) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln \sin x}{\ln x}$
(6) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{e^x}$	(17) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 3x}{e^{2x} - 1}$	(28) $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^x$
(7) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^4}{e^x}$	(18) $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{\ln(x+1)} \right)$	(29) $\lim_{x \rightarrow 0^+} (2x)^{3x}$
(8) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin^2 x}{1 - \cos x}$	(19) $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{\ln(2x+1)} \right)$	(30) $\lim_{x \rightarrow \infty} (\ln x)^{\frac{1}{x}}$
(9) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{\ln(2x+1)}$	(20) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \left(\frac{1}{\cos x} - \operatorname{tg} x \right)$	(31) $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^{\sin x}$
(10) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{\ln(2x+1)}$	(21) $\lim_{x \rightarrow \infty} x \ln \frac{x+7}{x-7}$	(32) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x} \right)^{\frac{1}{\ln x}}$
(11) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{4x} - e^{-4x}}{3x}$	(22) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 12x}{\sin 3x}$	(33) $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2}{\pi} \operatorname{arctg} x \right)^x$
		(34) $\lim_{x \rightarrow 0} (e^{3x} + x)^{\frac{2}{x}}$

$$(35) \lim_{x \rightarrow 0} (\cos 2x)^{\frac{1}{x^2}}$$

$$(36) \lim_{x \rightarrow 0^+} (\operatorname{tg} x)^{\sin x}$$

$$(37) \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin x}{x} \right)^{\frac{1}{x}}$$

$$(38) \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \operatorname{ctg} x \right)$$

$$(39) \lim_{x \rightarrow -2} \frac{x^3 + 2x^2 - 4x - 8}{x^3 + 3x^2 + 3x + 2}$$

$$(40) \lim_{x \rightarrow 3} \frac{2x^3 - 5x^2 - 2x - 3}{x^3 - 4x^2 + 4x - 3}$$

$$(41) \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x - 1 + \ln x}{e^{x-1} - 1}$$

$$(42) \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x^2} - \frac{1}{\sin^2 x} \right)$$

$$(43) \lim_{x \rightarrow 2^+} \ln(x-2) \cdot \ln(5-2x)$$